

مقایسه نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق و کمتر موفق

سحر زارعی^۱، زهرا سلمان^۲

Comparison of Psychological Profile between the Successful and Less Successful Taekwondo Athletes

Sahar Zarei¹, Zahra Salman²

چکیده

زمینه: موفقیت ورزشی تکواندوکاران تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله عوامل روان‌شناختی است. با این وجود پژوهش نظام‌مندی نقش این عوامل را در سطوح مختلف رقابتی بررسی نکرده است. بین نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق و کمتر موفق چه تفاوتی وجود دارد. **هدف:** مقایسه نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق و کمتر موفق بود. **روش:** طرح این پژوهش علی-مقایسه‌ای و جامعه آماری آن شامل کلیه تکواندوکاران ایرانی بود که از این جامعه آماری دو گروه ۷۰ نفری موفق (در مسابقات آسیایی و جهانی) و کمتر موفق (در مسابقات شهرستان) به صورت هدفمند گزینش شدند و پرسشنامه‌های توانش‌های ذهنی (بوش و همکاران، ۲۰۰۰)، نستوهی (شیرد و همکاران، ۲۰۰۹)، اضطراب رقابتی (مارتنز، ۱۹۷۷) و انگیزه ورزشی (مالت و همکاران، ۲۰۰۷) را تکمیل کردند. داده‌ها از طریق آزمون‌های تحلیل واریانس یک راه و یومان ویتنی بررسی شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که بین نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران در کلیه متغیرهای توانش‌های ذهنی، نستوهی و اضطراب به‌غیر از انگیزه ورزشی تفاوت معناداری دارد و این تفاوت آماری به نفع تکواندوکاران موفق بود ($P < 0/05$). **نتیجه‌گیری:** این بدان معناست که باتوجه به اینکه تکواندوکاران موفق نسبت به تکواندوکاران کمتر موفق در متغیرهای فوق به‌غیر از انگیزه ورزشی نمره بالاتری را کسب کرده‌اند، لزوم مداخلات روان‌شناختی بین تکواندوکاران کمتر موفق ضرورت دارد. **واژه کلیدی‌ها:** نیمرخ، تکواندوکاران، موفقیت، ویژگی‌های روان‌شناختی، انگیزه ورزشی

Background: Sports success in taekwondo is influenced by various variables; including psychological Characteristics, nevertheless, a systematic research does not examine the role of these factors in various competitive levels. What is the difference between the psychological profile of successful and less successful Taekwondo athletes? **Aim:** the purpose of this study was to comparison of Psychological profile between successful and less successful taekwondo athletes. **Method:** Present research method was causative-comparative, the population of this study included all Iranian taekwondo athletes that of this statistical population 70 successful (in Asian Games and World) and the 70 less successful (in competitions city) taekwondo was selected by purposive sampling and completed the questionnaires of Mental Skills (Bush & Salmela, 2001), Mental toughness (sheard et al, 2009), Competitive anxiety (Martenz, 1997) and Sport Motivation (Maltt et al, 2007). Data were analyzed through analysis of variance Mann-Whitney U tests **Results:** The results showed that excluding the sport motivation variable, there is a significant difference between psychological profile of Taekwondo athletes in all mental Skills, mental toughness, and competitive anxiety variables, and this difference was observed to be in favor of successful Taekwondo athletes ($p < 0/05$). **Conclusion:** Considering this results successful taekwondo athletes have a higher score in all above variables (Except sport motivation) than less successful taekwondo athletes so psychological intervention is needed for less successful taekwondo athletes. **Key words:** Profile, Taekwondo athletes, Success, Psychological Characteristics, Sport Motivation

Corresponding Author: zarei.sahar@ut.ac.ir

^۱ دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی ورزشی دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

^۱ Ph.D student in Educational Sport Psychology, Tehran University, Tehran, Iran (Corresponding Author)

^۲ دانشیار، رفتارحرکتی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

² Associate professor of motor behavior, University of Alam Tabatabai, Tehran, Iran

مقدمه

در سالیان اخیر، بررسی‌ها و آزمایش‌های تجربی به شکل گسترده‌ای بر عوامل روانی تأثیرگذار بر عملکرد، متمرکز شده‌اند، از طرفی شناسایی و تعیین قابلیت فرد برای رسیدن به سطوح بالاتر اهمیت ویژه دارد (کروگر، ۲۰۱۰). از این‌رو روان‌شناسان حوزه ورزش همیشه تلاش نموده‌اند تا با آزمون‌های روان‌شناختی ویژه‌ای به منظور تعیین و شناسایی ویژگی‌های شخصیتی، انگیزشی^۱، توانایی‌های ورزشکاران را از غیر ورزشکاران (وین، ۲۰۱۵) موفق^۲ را از ناموفق (اومنسکی، مراکویک، کناک و اساتو، ۲۰۱۱) و نخبه^۳ را از غیرنخبه (جوسته، ۲۰۱۳)، ورزشکاران در پست‌های مختلف تیمی (جوسته، ۲۰۱۳)، و رشته‌های مختلف ورزشی (سین و سینای، ۲۰۱۳) را متمایز کنند که نتایج متفاوتی در پی داشته است. با توجه به تناقضات و ناهمخوانی نتایج پژوهش‌های متواتر مطالعه شخصیت ورزشکاران، کسانی که در مواضع رویکرد صفات، موقعیت، و بیشتر کسانی که در مواضع رویکرد تعامل قرار دارند، به محورهای زیر تأکید دارند؛ ۱- ورزشکاران از سایر افرادی که ورزش نمی‌کنند با توجه به درجه‌ای معینی از صفات شخصیتی، توانایی‌ها و انگیزشی که دارا هستند و نمایش می‌دهند متفاوت هستند. ۲- ورزشکاران برتر، قهرمانان و نخبگان یک ورزش خاص، دارای ویژگی روان‌شناختی خاص که آنها را از ورزشکاران سطوح پایین‌تر از مهارت، موفقیت، کارآمدی، متمایز می‌کند. ۳- ورزشکاران در شاخه‌های مختلف ورزشی دارای ویژگی‌های روان‌شناختی ویژه هستند که با ماهیت فعالیت ورزشی خاص هماهنگ است، ۴- ترکیب مشخصه‌ها و ویژگی‌های روان‌شناختی با هم مرتبط هستند تا نقش خاصی را در رقابت‌ها ایفا کنند (بیکینگ، ۲۰۰۱). در همین راستا پژوهش‌های حوزه روان‌شناختی در رشته‌های ورزشی و سطوح رقابتی مختلف صورت پذیرفته است. در بین ورزشکاران سطوح بالا و پایین در رشته بوکس در نیمرخ^۴ شخصیتی (اومنسکی و همکاران، ۲۰۱۱)، در رشته کریکت در سطوح مختلف توانش‌های روانی^۵ و کنار آمدن (جوسته، ۲۰۱۳) تفاوت معناداری نشان نداد. از سوی دیگر پژوهش‌ها نشان دادند که ورزشکاران نخبه نسبت به گروه غیر نخبه و زیر نخبه در

رشته کبدی در واکنش به ناکامی (مایشر، ۲۰۱۵)؛ در رشته‌های تیمی در افسردگی (فرانک و همکاران، ۲۰۱۳)، در ورزشکاران غیر برخورداری (مک‌کی، ۲۰۱۵) و تیمی (محمدزاده و سامی، ۲۰۱۴) در نیمرخ توانش‌های روانی نمرات بالاتری کسب کردند. سایر پژوهش‌های صورت گرفته شده در رشته جودو میتیک، میترویک، باراتیک و نورویک (۲۰۱۱) به مقایسه ویژگی‌های شایستگی هیجانی، اضطراب^۶، شخصیت، کنار آمدن با استرس ورزشکاران حرفه‌ای و تفریحی پرداختند و نشان دادند، ورزشکاران حرفه‌ای اضطراب و روان‌رنجوری کمتری دارند و بیشتر از راهبردهای تکلیف محور استفاده می‌کنند. در رشته والیبال پانت، شیکر و رجیبر (۲۰۱۲) نشان دادند که والیبالیست‌های قهرمان و غیر قهرمان در چهار سطح رقابتی فقط در برون بیانگری و هوش تفاوت معناداری دارند. در رشته کریکت ویستینر، آبریتی، فارو و گروس (۲۰۱۲) نیز نشان داد که گروه نخبه از بین ویژگی‌های روانی مختلف فقط در نستهی^۷ به‌طور معناداری نمرات بالاتری دارند. در رشته کشتی باردواج، سینگ و راتر (۲۰۱۴) در پژوهشی که در مورد میزان تمرکز^۸ و نستهی متوجه شدند که کشتی‌گیران نخبه هندی از میزان بالاتر نستهی برخوردار بودند. با توجه به اینکه ویژگی‌های روانشناختی، ابزارهای سنجش و سطح مهارتی و نوع رشته ورزشی و روش آماری متفاوت بوده است نتایج متفاوتی را در برداشته است.

تکواندو^۹ ورزشی رزمی با فن ضربات پای سریع است که متمایزکننده آن از سایر شکل‌های هنرهای رزمی است، این ورزش کره‌ای از زمانی که در بازی‌های المپیک ۲۰۰۰ سیدنی معرفی شد، در سرتاسر جهان محبوبیت پیدا کرده است، به طوری که ۲۰۶ کشور عضو رسمی فدراسیون جهانی تکواندو هستند (مجبی، زارعی، و صحبتی‌ها، ۲۰۱۶). تاکنون متغیرهای مختلفی که بر موفقیت تکواندوکاران اثرگذار بوده‌اند شناسایی شده‌اند (مجبی، ۱۳۹۳). با این وجود در این رابطه در حوزه روانشناسی پژوهش‌های محدود و پراکنده صورت گرفته است که می‌توان اشاره کرد. عرب عامری، دهخدا، طاهری و مرتضی (۱۳۸۸) در پژوهشی توصیفی به بررسی نیمرخ شاخص‌های استعدادیابی چندمتغیره تکواندوکاران زن ایرانی

6. Anxiety

7. Mental toughness

8. Concentration

9. Taekwondo

1. Motivation

2. Successful

3. Elite

4. Profile

5. Mental Skills

تکواندوکاران کمتر موفق که در شهرستان اسلام شهر فعالیت داشتند و نیز استفاده همزمان از داده‌های تکواندوکاران موفق گردآوری شده، اخذ و با هماهنگی‌های صورت گرفته شده و با ارائه توضیحات به تکواندوکاران در مورد ضرورت پژوهش و نحوه تکمیل سؤالات، پرسشنامه‌ها در میان تکواندوکاران قبل از شروع تمرینات پخش و جمع‌آوری شد.

ابزار

پرسشنامه ارزیابی توانش‌های ذهنی: از پرسشنامه ۴۸ سؤالی بوش و همکاران (۲۰۰۰) استفاده شد در ایران توسط زیدآبادی و همکاران (۲۰۱۴) درستی آزمایی شده و ضریب قابلیت اعتماد آن ۰/۹۱ گزارش کرده است. این ابزار دارای سه توانش پایه^۱، روان‌تنی^۲ و شناختی^۳ است که بر اساس مقیاس هفت ارزشی لیکرت نمره‌گذاری می‌شود.

پرسشنامه نستوهی: از پرسشنامه ۱۴ سؤالی نستوهی در ورزش شیرد و همکاران (۲۰۰۹) استفاده شد که دارای سه خرده مقیاس اطمینان^۴، پایداری^۵ و مهار کردن است و بر اساس مقیاس پنج ارزشی لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. در ایران این پرسشنامه توسط کاشانی و همکاران (۲۰۱۵) درستی آزمایی شده و ضریب قابلیت اعتماد آن ۰/۷۶ به دست آمده است.

پرسشنامه اضطراب رقابتی: از پرسشنامه ۱۵ سؤالی مارتنز (۱۹۷۷) استفاده شد که بر اساس مقیاس سه ارزشی لیکرت نمره‌گذاری می‌شود؛ ضریب قابلیت اعتماد بروی تکواندوکاران ایرانی ۰/۸۴ به دست آمده است (محبی، ۱۳۹۳).

مقیاس انگیزه ورزشی: از مقیاس انگیزه ورزشی مالت و همکاران (۲۰۰۷) استفاده شد. این مقیاس توسط منوچهری و همکاران (۲۰۱۵) درستی آزمایی شده و ضریب قابلیت اعتماد آن ۰/۸۰ گزارش شده است. مقیاس مذکور ۲۴ سؤالی و مشتمل بر سه عامل انگیزه درونی، بیرونی و بی‌انگیزگی است و بر اساس مقیاس هفت ارزشی لیکرت نمره‌گذاری می‌شود.

تحلیل داده‌ها: از نمودار نمرات تراز شده به منظور ترسیم نمودار الگوی نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران و تحلیل واریانس با استفاده از نرم‌افزار SPSS-۲۱ و در ترسیم الگوی نیمرخ روان‌شناختی

شرکت‌کننده در مسابقات قهرمانی کشور پرداخت. ستوده، طالبی، حمایت‌طلب و عرب عامری (۲۰۱۲) نشان دادند نمرات تکواندوکاران نخبه در برخی توانش‌های روانی بیشتر از تکواندوکاران غیر نخبه بود؛ اما تکواندوکاران غیر نخبه در دو توانش بهتر بودند. محبی (۱۳۹۳) نیز در پژوهشی روی تکواندوکاران موفق به توصیف عوامل شخصیتی و روان‌شناختی پرداخت، شعبانی بهار، یلفانی و اشکان (۱۳۹۰) در پژوهشی نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی و میزان اضطراب و افسردگی رشته‌های باستانی، کشتی، تکواندو و کبدی اختلاف وجود دارد.

در مجموع بیشتر پژوهش‌ها در رابطه با ویژگی‌های روان‌شناختی تکواندوکاران به توصیف متکی بوده‌اند، هرچند برخی از تحقیقات تفاوت‌هایی در برخی عوامل روانی مشخص کرده است با این وجود هنوز هم نمی‌توان دلایل معتبر و مستندی در خصوص ویژگی‌های روان‌شناختی تکواندوکاران ارائه نمود و در این زمینه ابهامات گوناگون و نیز خلأ نظری و فقدان یافته‌های تجربی مشاهده می‌شود. با توجه به اینکه تکواندو از رشته‌های مدال‌آور المپیک و مسابقات آسیایی محسوب می‌شود و با تأکید بر ظرفیت‌های چشمگیر این رشته و جایگاه جهانی تکواندو ایران، بررسی دقیق ویژگی‌های روان‌شناختی تکواندوکاران کمتر موفق ایرانی و مقایسه آن با سطوح بالای موفقیت کمک می‌کند تا با از مداخلات روان‌شناختی، استفاده کرد و محتوای مناسبی را با تأکید بر نیازهای روان‌شناختی تکواندوکاران ایجاد نمود. مسئله پژوهش حاضر این است که بین نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق و کمتر موفق چه تفاوتی وجود دارد؟

روش

روش اجرای پژوهش، جامعه آماری و نمونه: طرح پژوهش حاضر توصیفی- علی مقایسه‌ای و جامعه آماری آن شامل تکواندوکاران مرد و زن موفق (مدال‌آور در مسابقات آسیایی و جهانی) به عنوان جامعه ملاک و تکواندوکاران کمتر موفق (مدال‌آور در مسابقات شهرستان اسلام‌شهر) در سال ۹۴-۹۳ بود که از هر گروه ۷۰ نفر ترتیب با میانگین سنی (۶/۳۵ ± ۲۲/۷۰) و (۴/۴۵ ± ۲۰/۴۵) به صورت هدفمند گزینش شدند، بعد از توضیح ضرورت و اهمیت پژوهش به مسئولان مربوطه، مجوزهای لازم برای گردآوری داده‌های

۴. Confidance
۵. Consistency

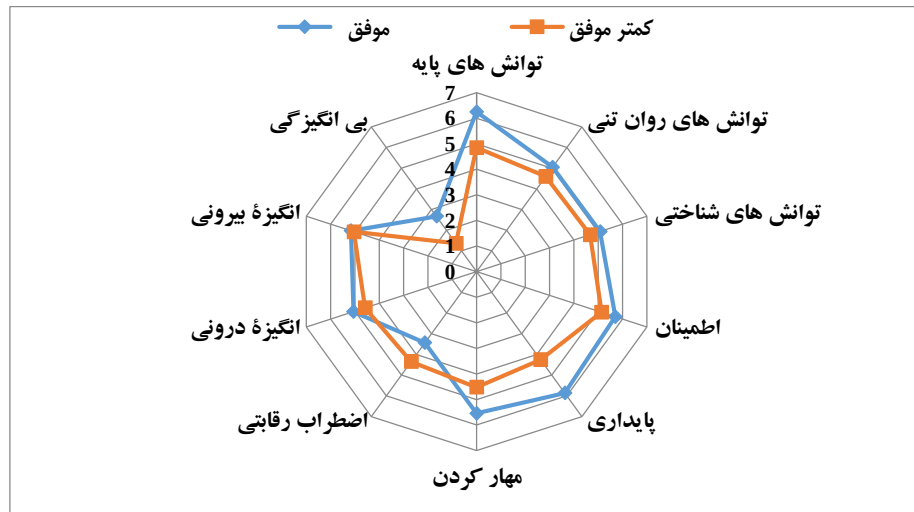
۱. Fundation
۲. Psycho- somatic
۳. Cognitive

از نرم‌افزار Excel-۲۰۱۰ استفاده شد ($P \leq 0/05$).

داده‌ها و یافته‌ها

سؤال پژوهش این بود که آیا بین نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق و کمتر موفق تفاوتی وجود دارد. نتایج این بررسی در جداول ۱ و ۲ ذکر شده است. نتایج آزمون کولموگروف

- اسمیرنوف نشان داد که در تمام متغیرهای مورد مطالعه غیر از مؤلفه بی‌انگیزگی توزیع طبیعی است ($P > 0/05$). نتایج تحلیل مانوای یک راهه نشان داد که این نیمرخ روان‌شناختی که در الگوی آن در نمودار ۱ مقایسه شده است. توانایی تمایز بین دو گروه تکواندوکار را دارد ($F(8,142) = 4/04$, $\lambda = 0/32$, $P \text{ value} = 0/001$, $\eta^2 = 0/70$).

نمودار ۱. مقایسه الگوی نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق و کمتر موفق

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار و تحلیل آنوا در متغیرهای نیمرخ روان‌شناختی بین تکواندوکاران							
η^2	Sig	F	SD	موفق		کمتر موفق	
				M	SD	M	SD
۰/۵۳	***۰/۰۰۱	۱۵۳/۲۴	۰/۷۰	۶/۲۵	۰/۶۱	۴/۸۵	۰/۶۱
۰/۰۷	**۰/۰۰۲	۹/۸۳	۰/۸۸	۵/۰۵	۰/۹۱	۴/۶۰	۰/۹۱
۰/۰۶	*۰/۰۲۵	۸/۰۰	۰/۸۰	۵/۰۸	۰/۸۴	۴/۶۷	۰/۸۴
۰/۰۷	**۰/۰۰۲	۱۰/۱۸	۰/۹۶	۵/۷۰	۱/۰۵	۵/۱۴	۱/۰۵
۰/۳۰	***۰/۰۰۱	۵۸/۷	۱/۵۶	۵/۸۷	۰/۸۸	۴/۲۶	۰/۸۸
۰/۱۴	***۰/۰۰۱	۲۲/۵۰	۱/۰۲	۵/۵۴	۱/۳۲	۴/۵۲	۱/۳۲
۰/۲۰	***۰/۰۰۱	۳۵/۰۹	۰/۸۱	۳/۴۴	۰/۹۹	۴/۳۵	۰/۹۹
۰/۰۱	۰/۸۰۱	۰/۶۹	۰/۸۶	۵/۰۴	۱/۰۴	۵/۰۶	۱/۰۴
۰/۰۱	۰/۳۷۰	۰/۸۴	۰/۸۴	۵/۱۷	۰/۹۱	۵/۰۴	۰/۹۱
			۱/۴۶	۲/۶۷	۲/۴۱	۱/۳۸	۲/۴۱

* $p < 0/05$ ** $p < 0/01$ *** $p < 0/001$

می‌دهد که در انگیزه ورزشی تفاوت معناداری در بین دو گروه وجود ندارد ($P > 0/05$).

در جدول ۱ نتایج آزمون آنوا نشان می‌دهد که در توانش‌های ذهنی، نستوهی تفاوت معناداری بین دو گروه وجود دارد و تکواندوکاران موفق نمرات بالاتری داشتند. اما در اضطراب رقابتی تکواندوکاران نخبه نمرات پایین‌تری کسب نمودند ($P \leq 0/05$). همچنین تحلیل آنوا در جدول (۱) و یومن ویتنی در جدول (۲) نشان

جدول ۲. نتایج آزمون یومن-ویننی بین دو گروه تکواندوکار در مؤلفه بی انگیزی					
متغیر	میانگین رتبه	مجدور رتبه‌ها	Mann-Whitney U	z	Sig
بی انگیزی	۷۲/۵۱	۵۰۷۵/۵۰	۲۳۰۹/۵۰۰	-۰/۵۸۸	۰/۵۵۶

بحث و نتیجه گیری

در بررسی سؤال پژوهش نتایج برآمده از پژوهش حاضر حاکی از آن بود که نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق و کمتر موفق تفاوت معناداری دارد و تحلیل آنوا نشان داد که تکواندوکاران موفق نسبت به کمتر موفق توانش‌های ذهنی بالاتری دارند. یافته پژوهش حاضر با نتایج پژوهش محمدزاده و سامی (۲۰۱۴) و تا حدودی با یافته کروگر (۲۰۱۰)، ستوده و همکاران (۲۰۱۲) همخوان و از طرفی دیگر این یافته با نتایج پژوهش جوسه (۲۰۱۳) (در سطوح مختلف توانش‌های روانی و کنار آمدن ورزشکاران کریکت تفاوت معناداری نشان نداد) و با نتایج پژوهش باردواج و همکاران (۲۰۱۴) (مبنی بر اینکه بین کشتی‌گیران نخبه و غیر نخبه در مهارت‌های روانی تمرکز تفاوت معناداری وجود ندارد) ناهمخوان است احتمالاً علت ناهم‌سو بودن به دلیل تفاوت در جامعه آماری و ابزار مورد مطالعه می‌باشد به نظر می‌رسد که تکواندوکاران موفق به دلیل تجربه رویدادهای مختلف و پراسترس یاد می‌گیرند تا توانش‌های ذهنی خود را گسترش دهند و مسابقات مکرر و تمرینات منظم می‌تواند در پیشرفت و ارتقاء سطح توانش‌های روانی آنها تأثیرگذار باشد؛ نکته مهم در مورد این توانش‌های این است که آنها آموختنی هستند (کروگر، ۲۰۱۰). نتایج تحلیل آنوا نشان داد که در متغیر نستوهی تکواندوکاران موفق نسبت به کمتر موفق نمرات بالاتری کسب کردند. این یافته با یافته پژوهش ویسنتینر و همکاران (۲۰۱۲)، گلبی و شیرد (۲۰۰۴)، همسو و با نتایج پژوهش قاسمی، یعقوبی، مؤمنی (۲۰۱۲) (مبنی بر اینکه رابطه معناداری بین سرسختی ذهنی و سطوح موفقیت شمشیربازان وجود ندارد) ناهم‌سوست احتمالاً علت ناهم‌سویی به دلیل ابزار یا جامعه آماری متفاوت مورد مطالعه می‌باشد. در تبیین این یافته با توجه به مطالعات هینی (۲۰۱۲) و جونز و پارکر (۲۰۱۳) که نشان داده‌اند نستوهی تحت تأثیر تجربه و آمادگی جسمانی (محبی، ۱۳۹۳) و توانش‌های ذهنی (کانافتون و همکاران، ۲۰۰۸) قرار دارد، بالاتر بودن نستوهی تکواندوکاران موفق قابل توجیه است؛ در این صورت

یافته‌های پژوهش از تعاریف نستوهی جونز و همکاران (۲۰۰۲) و گوچاردی، گوردن و دیموک (۲۰۰۹) به عنوان ویژگی قابل رشد و اثرگذار بر موفقیت ورزشی حمایت می‌کند (محبی، ۱۳۹۳). همچنین نتایج تحلیل آنوا نشان داد که تکواندوکاران موفق نسبت به کمتر موفق اضطراب رقابتی پایین‌تری کسب کردند. این یافته با نتایج پژوهش‌های نیل و همکاران (۲۰۱۲)، لندکویست، کنتا و وریگلین (۲۰۱۰) همسو با نتایج پژوهش سلطانی و همکاران (۲۰۱۲) (که نشان دادند بین اضطراب رقابتی بازیکنان بدمینتون نخبه و غیرنخبه تفاوت معناداری وجود ندارد) در تضاد است دلیل ناهمخوانی می‌تواند به علت جامعه آماری و سطح مهارت متفاوت مورد مطالعه باشد. در کل نتایج تحقیقات حاکی از آن است که اضطراب به واسطه فعالیت‌های بدنی کاهش می‌یابد (روبر و همکاران، ۲۰۱۵)، و ورزشکاران ماهر اضطراب رقابتی را بهتر ادراک می‌کنند (لندکویست و همکاران ۲۰۱۰) و اضطراب در ورزش تحت تأثیر سن، تمرین، توانش و پیروزی‌های قبلی است (سلطانی و همکاران، ۲۰۱۲). به نظر می‌رسد که ورزش تکواندو عاملی در کاهش اضطراب رقابتی بوده است و یافته‌های فعلی نقش اهمیت تجربه رقابتی و وضعیت عملکرد را در اضطراب رقابتی برجسته می‌کند. همچنین نتایج پژوهش در متغیر انگیزه ورزشی حاکی از آن بود که بین تکواندوکاران موفق و کمتر موفق تفاوت معناداری وجود ندارد، این یافته با یافته‌های پژوهش‌های، اسکردیلیس و همکاران (۲۰۰۳)، احمدی (۱۳۸۸) ناهم‌سوست آنان در پژوهش خود نشان دادند که ورزشکاران نخبه انگیزش بیشتری دارند علت ناهم‌سو بودن یافته‌های فعلی با نتایج سایر پژوهش‌ها احتمالاً به دلیل تفاوت در جامعه آماری یا ابزار مورد مطالعه می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان بیان نمود که در تکواندو احتمالاً گروه کمتر موفق نیز با توجه به سابقه قهرمانی خود ادراک از موفقیت بالایی دارند که باعث می‌شود انگیزه‌های پیشرفت بالایی داشته باشد.

در مجموع یافته‌های این پژوهش از این دیدگاه حمایت می‌کند که تکواندوکارانی که در سطوح بالای موفقیت هستند نیمرخ روان‌شناختی متمایز و برجسته‌تری دارند؛ از این رو می‌توان الگوی نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق را مطرح کرد که نه تنها می‌تواند تأثیرات نظام‌مند قرارگرفتن طولانی‌مدت در معرض نیازهای خاص تمرین و رقابت را در این ورزش تبیین کرد، بلکه به واسطه ماهیت این رشته با ترکیبی خاص از ویژگی‌های روان‌شناختی، برای برخی

- de alto rendimento do taekwondo brasileiro. *Revista Iberoamericana de Psicología del Ejercicio y el Deporte*, 3(1), 76.
- Baćanac, L. (2001). The psychological profile of Yugoslav boxers. *Facta universitatis-series: Physical Education and Sport*, 1(8), 13-24.
- Bhardwaj, S., Singh, N., & Rathee, N. K. (2014). A qualitative study of mental perseverance and mental concentration among elite and sub-elite wrestlers. *European Scientific Journal*, ESJ, 10(8)202-209
- Connaughton, D., Wadey, R., Hanton, S., & Jones, G. (2008). The development and maintenance of mental toughness: Perceptions of elite performers. *Journal of Sport Sciences*, 26, 83-95.
- Frank, R., Nixdorf, I., Beckmann, J., Kramer, U., Mangold, S., Krumm, P., & Burgstahler, C. (2013). Depression among elite athletes: prevalence and psychological factors. *Deut Z Sportmed*, 64, 320-6.
- Sabina, M., Ioana-Sorina, L., Elena-Andreea, L., & Radu, P. (2014). Manifestations of Some Personality Traits in Karate Do. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 117, 269-274.
- Golby & Sheared (2004). "Mental toughness and hardiness at different levels of rugby league". *J. Personality and individual differences*, 37, 933-944.
- Jooste, J. (2013). *The relationship between mental skills and level of cricket participation* (Doctoral dissertation, University of Pretoria).
- Kashani, V., Farokhi, A., Kazemnejad, A., & Shaikh, M. (2015). Validity and reliability of the Persian version of sport mental toughness questionnaire (SMTQ). *Motor behavior*, 2(20), 49-72
- Khan, L. A. (2015). *Psychological profiling of Indian track and field athletes. A THESIS Submitted to Mahatma Gandhi University, Kottayam for the Award of the Degree of Doctor of Philosophy in Physical Education*.
- Kruger, A., (2010). Sport psychological skills that discriminate between successful and less successful female university field hockey players. *African Journal for Physical, Health Education and Recreation. And Dance*, 16(2).
- Kul, M., Gorucu, A., Ozal, M., Yaman, N., Çetinkaya, E., Genç, H., & Demirhan, B. (2012). The investigation of state anxiety level of wrestling national team athletes in national team and club competitions". *Ovidius University Annals, Physical Education and Sport/Science*, 12(2), 182-186.
- Lundqvist, C., Kenttä, G., & Raglin, J. S. (2011). Directional anxiety responses in elite and sub-elite young athletes: intensity of anxiety symptoms matters. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 21(6), 853-862.
- Manouchehri, J., Tojari, F., & Soltanabadi, S. (2015). Validity and reliability of measurement instrument for sport motivation scale in professional athletes in team sports of Iran. *Journal of Psychiatry*, 18, 253.
- Mishra, V. (2014). A Comparative Assessment of Reaction towards Frustrating Situations between Elite and Non Elite Kabaddi Players. *Research Journal of*
- افراد که آن را انتخاب کرده‌اند جذاب‌تر و در دسترس‌تر است؛ از طرفی دیگر با توجه به یافته‌های این پژوهش برای نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران کمتر موفق الگویی به دست آمد که بر اساس مقایسه آن با نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق، پیشنهاد می‌شود متخصصین حوزه تکواندو با آگاهی از این تفاوت در جهت طرح‌ریزی مداخلات هدفمند در راستای ارتقاء سطح آمادگی روان‌شناختی گروه موفق و کمتر موفق اقدام نمایند، و از الگوی نیمرخ روان‌شناختی به دست آمده در جهت کشف استعدادها و غربالگری اولیه در این ورزش در کنار سایر متغیرهای فنی و تاکتیکی استفاده کنند. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بعدی به بررسی سایر ویژگی‌های روان‌شناختی، به عنوان ابعاد دیگر نیمرخ روان‌شناختی در تکواندوکاران و مقایسه الگوی نیمرخ تکواندوکاران موفق با قهرمان دیگر رشته‌های ورزشی بپردازند و برای تقویت نتایج به منظور تدوین برنامه آمادگی روان‌شناختی متناسب، از طرح‌های تجربی نیز استفاده شود.
- ### منابع
- احمدی، سیروس. (۱۳۸۸). مقایسه انگیزش پیشرفت بازیکنان تیم‌های رده بالا و پایین لیگ برتر فوتبال. *فصلنامه المپیک*. ۱۷(۳)، ۱۹-۲۸.
- بهارشعبانی، غلامرضا؛ یلفانی، علی؛ اشکان، ارسلان. (۱۳۹۰). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و میزان اضطراب و افسردگی باستانی کاران با رشته‌های ورزشی کشتی، تکواندو و کبدی. *مدیریت ورزشی*، ۹، ۱۴۹-۱۶۹.
- خلجی، حسن؛ گل محمدی، گل محمدی؛ فهمه، کلانتری. (۱۳۹۲). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی خودپایی و هیجان‌خواهی ورزشکاران نخبه و غیر نخبه. *مطالعات روانشناسی ورزشی*، ۳، ۸۱-۹۲.
- عباسقلی پور، امیر؛ شهبازی، مهدی؛ باقرزاده، فضل‌الله. (۱۳۹۳). بررسی سبک‌های اسنادی و انگیزش ورزشکاران نخبه و زیر نخبه ورزش‌های انفرادی. *رفتار حرکتی*، ۱۵، ۱۱۳-۱۳۰.
- عرب عامری، الهه؛ دهخدا، محمدرضا؛ طاهری، سیاح؛ مرتضی، منصور. (۱۳۸۸). تعیین نیمرخ شاخص‌های استعدادیابی در رشته تکواندوکاران (زنان) ایران، *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۲، ۲۷-۴۲.
- محبی، محمود (۱۳۹۳). *تعیین نیمرخ روان‌شناختی تکواندوکاران موفق ایرانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران. دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی*.
- Albuquerque, M. Costa, V., Samulski, D., & Noce, F. (2008). Avaliação do perfil motivacional dos atletas

- Physical Education Sciences*, 3(3), 1-2.
- Mohammadzadeh H, Sami S. (2014). Psychological Skills of Elite and Non-Elite Volleyball Players. *Ann Appl Sport Sci*, 2 (1), 31-36
- Obmiński, Z., Mroczkowska, H., Kownacka, I., & Stabno, J. (2011). Personality traits and eye-hand coordination in less-and more succesful young male boxers. *Journal of Combat Sports and Martial Arts*, 2(2), 83-89.
- Pant, H., Shekhar, C., Rajbeer. (2012). Psychological Traits of Volleyball Players, *Recent Educational & Psychological Researches*; 2, 22-27.
- Mitić, P., Mitrović, M., Bratić, M., & Nurkić, M. (2011). Emotional competence, styles of coping with stressful situations, anxiety and personality traits in judokas. *Serbian Journal of Sports Sciences*, 5(4), 163-169.
- Rebar, A. L., Stanton, R., Geard, D., Short, C., Duncan, M. J., & Vandelanotte, C. (2015). A meta-meta-analysis of the effect of physical activity on depression and anxiety in non-clinical adult populations. *Health psychology review*, 9(3), 366-378.
- Singh, D., & Saini, S. (2013). Sports achievement motivation among wrestlers and judokas-a comparative study. *International Journal of Behavioural Social and Movement Sciences*, 2(1), 70-75.
- Skordtlis, E., Gavriilidis, A., Chakitou, S., & Asonitou, K. (2003). Comparison of sport achievement orientation of male professional, amateur, and wheelchair basketball athletes. *Perceptual and motor skills*, 97(2), 483-490.
- Soltani, H., Reddy, K. S., Hosseini, S. R. A., Zadeh, S. B. Z., Hojati, Z., & Hojati, S. S. (2012). "Comparison of competitive State Anxiety among Elite and Non-Elite Badminton Players in Iran". *Advances in Environmental Biology*, 6(10), 2698-2703.
- Sotoodeh, M. S., Talebi, R., Hemayattalab, R., & Arabameri, E. (2012). Comparison of selected mental skills between elite and non-elite male and female Taekwondo. *World Journal of Sport Sciences*, 6(1), 32-38.
- Vipene, J. B. (2015). Personality Profile on Nigerian Male Table Tennis Players. *Journal of Tourism, Hospitality and Sports*, 6, 28-31.
- Weissensteiner, J. R., Abernethy, B., Farrow, D., & Gross, J. (2012). Distinguishing psychological characteristics of expert cricket batsmen. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 15(1), 74-79.
- Zandi, H. G., & Mohebi, M. (2016). Investigating distinctive psychological characteristics of successful and unsuccessful elite Iranian taekwondo athletes. *JIATR*, 3(1), 11-18.
- Zeidabadi, R., Rezaie, F., & Motashareie, E. (2014). Psychometric Properties and Normalization of Persian Version of Ottawa Mental Skills Assessment Tools (OMSAT-3). *Sport Psychology Review*, 3(7), 63-82.